

Administrația și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare nr. 22.
Măsurile nefranțuze nu se pri-
mesc. Manuscrisurile nu se re-
trimite!

Bitourile de anunțuri:
Brașov, piața mare nr. 22.
Interate mai primesc în Viena
Hof Moser, Haasenstein & Vogler
(No. 111), Helwig Schmidt, Alois
Kron, M. Dukes, A. Oppel, J. Dan-
enberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mező, Eckstein, Bernat
Frankfurt: G. L. Döbner; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiunilor: o serie
anunțuri pe o coloană 6 cr.
și 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarife și în viață.
Declame pe pagina III-a o
său 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL II

„Gazeta” ieșe în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungarie
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
La administrația, piața mare
nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusa în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 265.

Brașov, Vineri 2 (14) Decembrie

1888.

„Kolozsvar” și biserica română gr. orientală.

III

Mai de multe ori am cetit în anul acesta în „Kolozsvar” articule de natura celui reprodus în numărul nostru de ieri.

Inceputul s'a făcut, decât ne aducem bine aminte, din incidentul adunării generale a „Asociațiunii transilvane” ținută în Abrud, învinuindu-se greco-orientalii, că au terorizat pe greco-catolici și că nici pe un George Barițiu nu voiau să-l alegă președinte, numai pentru că este greco-catolic. O minciună nerușinată.

De altă dată totuși sub acestu prețecst s'a amestecat „Kolozsvar” în afacerile școlii civile de fețe a Asociațiunii, bătându-și joc de ea, și pentru conflictele regretabile ce se iviseră între fostul corp profesoral și între comitetul, făcând răspunzători pe greco-orientali, cari numai pentru aceea ar fi înființată școala în Sibiu, în metropola „neuniților” ca să pună mâna pe ea etc.

Mai deunăci, când cu neîntârrirea alegerei părintelui arhimandrit Popea ca vice-președinte al Asociațiunii, totuși „Kolozsvar” vine și se încercă a îmbăta lumea cu apă rece, justificând nejustificabila faptă a guvernului cu aceea că prin asta guvernul a dat numai o satisfacțiune greco-catolicilor persecutați și majoritați de greco-orientali.

Dér tóte acestea au privit numai viața socială a Românilor.

Acum însă vine totuși acea penă plătită, și în organul subvenționat al guvernului, își dă aerul de a apăra biserica greco-catolică română contra bisericii greco-orientale române.

Trage paralelă între aceste două biserici românești din punctul de vedere al intereselor statului ungar și ajunge la concluziunea, că: numai biserica gre-

co-catolică pòte da statului patrioți credincioși pentru-că din cauza deosebirei de confesiune n'are legătură cu Bucureștii; din contra credincioșii bisericii române gr. or. sunt elemente centrifugale și sunt nepatriotice pentru-că biserica loră, în urma identității religio-nare cu România (—de ce nu și cu Rusia, cum au mai scris-o și alții înaintea lui „Kolozsvar?”) nici nu pòte crește altfel de cetățeni ai statului, decât de aceia, pentru cari „răsare sòrele în orașul Bucureșci.” Ergo: biserica română greco-orientală delendam esse censeo.

O gogoriță vecheă acésta!

Scopul acestei denunțări pécătose și învechite nu pòte fi însă ceea ce ar urma dintr'însa ca o consecvență naturală a premise-lor, ca adevărat, decât i-ar sta în putință, guvernul să vină și să ștergă biserica gr. or. de pe fața pământului, pentru că știut este, că decât printr'o minune, peste noapte, toți Români gr. or. s'ar face gr. catolici ba decât chiar toți Români gr. catolici și gr. orientali s'ar lăpăda de religiuena strămoșescă și într'o clipă s'ar face Calvinii, totuși „Kolozsvar” și cei de o pănură cu densul ară da alarmă de foc, că e patria în pericol, căci Români în viitor vor fi una și nu se vor mai certa între sine, ci vor pune umăr la umăr contra asupritorilor comuni, și ar provoca pe guvern, ca cu totă energia să întrevină și să impedece unirea, căci „Salus reipublicae suprema lex esto”, apoi saltea statului la noi, încât pentru nema-ghiari, culminează în principiul „divide et impera.”

Este însă scopul de a justifica persecuțiunile excepționale puse la cale contra bisericii gr. orientale. Căci se nu amintim de alte ca-suri, sunt de ajuns măsurile excepționale, luate față cu acea biserică, cu privire la dotațiunea de stat, măsurii cari nu s'au luat încă față cu biserica săsescă, nici față cu bisericile maghiare neca-

tolice, nici față cu jidani și nici chiar față cu biserica gr. catolică română, și rutenă, rămânând pentru tóte acestea în vigore dispozițiunile de mai înainte, numai biserica gr. or. română din Transilvania fù lipsită de dreptul ei autonom de a distribui însăși ajutorul de stat între preoții săi, chiar acea biserică românescă, care își are autonomia sa garantată prin lege.

Este lucru mare așădără acésta dispozițiune excepțională față cu o biserică autonomă atât de estinsă ca cea gr. or. română, și ca să apară încâtva justificată, trebuie înferată biserica ca „nepatriotică”, „periculoasă pentru stat”, ér așădă nu este lucru mai ușor ca acesta în „fericita” noastră patriă.

Și-apoi mai este scopul infernal, ca aceste invinuri să apară chiar ca făcute din partea Românilor greco-catolici contra bisericii gr.-or. ca și prin asta să se mai potențeze vrajba între fiii aceleiași mame, aducând în ispită pe cel ce cetesce articolul din cestiune, să presupună, că autorul lui este vr'un român gr.-catolic.

La urma urmelor e cu putință ca autorul să fii vr'un gr.-catolic, dér renegat al națiunii și bisericii sale române, ce l'a botezat și l'a introdus în sinul creștinilor, pentru că „nu este pădure fără uscături” este, dicem, probabil că autorul să fii vr'o asemenea ființă perdută, care se hrănește colaborând la „Kolozsvar”; protestăm însă și trebuie să protesteze fie-care Român binesămător în contra unei asemenea manopere infernale, care nu pòte veni dela un fiu adevărat al bisericii române greco-catolice.

Nici Metropolia gr.-catolică de Alba-Iulia și Făgărașu, nici umbrele tericiților Șincai, Petru Maior, Mureșianu, Cipariu, nici fruntașii români greco-catolici în viață, ca d-lu George Barițiu, nu au trebuință de gloriificarea patriotismului lor prin „Kolozsvar”. În împrejurările de astăzi laudele

lui „Kolozsvar” și a tuturor aderenților săi nu pot fi decât insulte pentru biserica română gr.-catolică și pentru toți fiii ei.

DIN AFARĂ.

După cum se scrie din Paris, principele Victor Napoleon va scòte în zilele acestea un nou manifestu cãtră aderenții săi, dintre cari în decursul săptămânei trecute mai mulți au fost la Brnxela pentru a se sfătui în acésta privință. La sfătul au luat parte generalul du Barrail, deputatul Jolibois, d. de la Cretelle și alți fruntași ai partidului boulangist. S'a stabilit ca în manifestu să se declare și cêră ca poporul francesu să fii întrebatu el însuși și d'a dreptul că ce felu de formă de guvernamentu dorește: imperiu ori republică. Manifestul va mai spune apoi că principele se va supune hotărârei poporului chiar când acésta i-ar fi defavorabil.

Correspondentul din Roma altă fòie „Neue freie Presse” scrie: Sgomotele despre nisce sfaturi ce le-ar fi datu administrațiunea armatei priuene ministerului italianu de războiu se întemeiază pe faptul, că generalul Bertolè-Viale, ministrul italian de războiu a cerutu dela Berlinu comunicări despre organizarea regimentelor germane de cai ferate și alte măsuri privitoare la mobilizare. Nu e dreptu, că cei din Berlinu ar fi recomandat organizarea armatei după sistemul teritorial. Nu e nici un oficer în armata italiană, care să nu fii convinsu, că sistemul teritorialu correspunde scopului, dér aceste reforme fi stau în cale motive politice și trebuie să se procedă cu băgare de sêmă și încet. Dealtmintrelea reforma e în cursu. Deocamdată s'a împărțit artileria în regimente teritoriale și în puțin anu probabil că va veni la rândul cavaleria. O altă reformă privește serviciul în companii. După lungi chibzuri, marele stat major generalu a propus să se modifice regulamentul în acésta privință după modelul regulamentului armatei germane. Cu executarea propunerii au fost însărcinați deja doi oficeri superi-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Cine nvață carte are parte.

Teiusiu, 1888.

„Incetă încetă, ca cu boii, ajunse-răm în orașul X. Mă aședă tata acolo în cvartir, se duse pe la profesori și mă înscrie la școlă. Apoi se întorse acasă, după ce mă amenință, că să nu mă pună posna să mă ducă acasă fără scirea lui, căci va fi vai de capul meu.

„Amenințarea acésta nu mi-a convenit de loc, vedându că ultima'mi mângăere mi s'a nimicită.

„Când m'am tređit fără tata, imi venea să fug pe deluri de urit și de mâhnit ce eram. Plâgeam — și așu fi totu plânsu, decât nu așu fi observat, că băeții cu cari eram încvartirat ridu cu hohotu de mine, ba încă mă și batjocuru.

„Ce să fi știut eu face în astfelu de împrejurări? M'am lăsat de plânsu și incepu a mă încuragea.

„Ba mai târziu incepu a mă și bate cu acei băeți pe întrecute, căci, ce să negu, la de-acestea eram mare meșter.

„Profesorii încă m'ar fi avut dragu, căci de învățat învățam forte bine, dér eram fără sêmă neaședat, mă bâteam în tóte zilele cu băeții și făcemu și alte nesdrăvăni, din care pricină trebuiau să mă pedepsescă.

„Mi-aduc aminte, că odată, fiindu zăpada muiată, ne îmbrujiram. Deodată imi trăsese'n capu ideea să facu un omu de zăpadă. Ilu făcui, dér nu mă îndestilui numai cu atăta, ci luai omul de zăpadă, ilu dusei în școlă și-lu aședai pe cuptor, care era fierbinte. Deodată se auđi o pocnitură și cuptorul se făcu fărime. Mi-am și luat apoi rēplata, numai eu știu ce am căpētat dela profesorulu de clasă.

„După ce mâncai o bătaia bună, o luai la sănțosa cãtră casă, uitasem ce mi-a fostu ășu tata la despărțire.

„Tata, cum mă vede, ia sbiciulu

din cuiu — și haida cu mine 'ndērtu, fără să mă mai întrebe de ce am venit acasă. Inzadaru plâgea mama, tata nu voi să știe nimic.

„Merse apoi pe la profesori și-i întrebă, că ce am făcut. Plăt cuptorul și se întorse în cvartir la mine. Eu nu mai știu nimic ce a făcut tata, pentru că eram greu bolnavu, mă prinseseră frigurile de drumul celu lungu și de fòme.

„Dér se vede că pățania acésta nu mi-a fostu destulă 'nvățatură. Mă puse naiba altădată să prindu o mulțime de paseri. Le legai într'o năframă și mă dusei cu ele la școlă, în fală, veđi Dòmne, ăca se arăt conșcolarilor mei ce bravu sunt eu.

„In școlă băgai năframa cu paserile în pulpital băncii. Dér ce să veđi? Când esplica profesorulu mai bine, deslegându-se năframa, brr... paserile mele, care prin ferestri, care în fața profesorului. Se 'nțelege, că nici de astă-dată n'am rămasu nepedepsit.

„Vedēndu, că nu merge bine așa, incepu a mă lăsa de glumele acestea nechibzuite. Și nici n'am mai fostu pedepsit în viața mea.

„Mi se ntemplau însă alte neajunsuri, din cauza nerođiei mele. Așa într'o dimineță mă trimete unu profesor cu o scrisore la nevastă-sa. 'Mi spune, că să i-o dau numai dēnsei în mână. Trebuia prin urmare să intru în odaia la dēnsa. Tocmai erau spalate podelele și pe ele erau întinse covòre.

„Eu nesciindu de ce sunt așter-nute aceste covòre, incepu a sări în drēpta și 'n stânga prin odaia dintēiu în care intrasem, ca nu cumva să calcu pe covòre și să-le întin. Anđindu soția profesorului, care se afla în altă odaia, săriturile grozave ale mele, eși numai decâtu să vadă ce naiba s'a întâmplat.

„Indată ce o vedēu, incepu a-i spune, că nu ar trebui întinse țòtele acelea pe jos și încă chiar în cale, căci ddu, de nu băgamu de sêmă, așu fi călcătu pe ele și pe tóte le-așu fi întinat.

ori. Cum vedem, totu e adevărat, că cercurile militare superioare din Roma stau în comunicațiune cu cercurile superioare militare din Berlin.

Diarele rusești emoționate de ne-succesul diplomatic al guvernului lor la Teheran, îndemnă pe *Rusia să se răsună contra Angliei*. Guvernul din Petersburgu a numit o comisiune extraordinară, pentru a examina măsurile de luat în privința Persiei. De altă parte „Pol. Corr.” e informată din isvorul persan, că declararea liberei navigațiuni pe râul Karun până la Ahvas, fiindu internațională, nu e îndreptată contra Rusiei și nici nu s'a încheiat vre-o convențiune cu Anglia ori cu altă stat. Textul notei ce s'a comunicat în această privință reprezentanților din Teheran ai puterilor dovedește, că Persia n'a avut intențiunea să vatem pe Rusia. Permițându-se vaselor comerciale ale tuturor națiunilor libera navigațiune pe Karun, s'a făcut în interesul buneii stări a agriculturilor și țărilor persane. Dela Ahvas în sus numai corăbiile persane pot naviga liber, eru cele streine trebuie să plătescă. Ce privește refuzarea exequaturului pentru un reprezentant consular rus în Meșed, se reduce la faptul, că respectivul funcționar e de religia creștină, și în Meșed nu pot locui creștinii, fiă europeni, ori supuși persani. Interdicerea esportului de cereale din Suftabad în Rusia a fost provocată de temerea să nu se nască fomete.

Lucrările de dărîmare a fortificațiunilor Luxemburgului, care se urmeză, cu întreruperi, de două-zeci de ani, sunt spre stersit. Precum spune „Köln.Ztg.”, acum se sfarmă bastionul Berlaymont, început de guvernatorul spaniol Berlaymont la 1606 și terminat la 1683; în contra acestui puternic bastion a fost îndreptat la 1684 atacul principal al Francesilor asediatori. Stânca, care face parte din acest bastion și pe spinarea căreia se află șosea din partea de sus a orașului până la Frevir, nu se poate sfărîma.

Cu privire la faimele despre *divergențe de păreri între Germania și Spania* din cauza rechiemării ambasadorului spaniol Benomar din Berlin, „Post” dice, că divergențe de păreri s'ar fi ivit numai în privința tractării formale a casului, vrîndu guvernul spaniol să se abată delă vechiul usă diplomatic. Din contră nu e adevărat, că guvernul german ar fi încercat să uneltescă în contra rechiemării lui Benomar. Germania niciodată în nici un mod, dice foia oficiasă germane, n'a adresat Spaniei vre-o provocare d'a intra în alianța triplă. „Ori-cum ar fi lucrul, e vedit, că Spania nu voește cu nici un preț să intre în alianța triplă.

Din Neapole se telegrafiază, că juristul Luigi Alfani și tehnicul Erneste

„Vă puteți închipui, ce risete au fost pe dînsa și cu tôte că mă îndemna să cal pe covore, fiindcă de aceea sunt asternute pe jos, eu în neghiobia mea credeam, că vră să riță de mine și, mai fiind și confus, de ce-mi dicea să cal pe covore, de aceea săream mai tare pe podini cu cismele mele pline de tină. Cred că după-ace am plecat și mi-a vădut urmele, nu i-a mai venit să riță.”

Multe de acestea ni-a povestit bătrânul inginer și ni-ar fi mai povestit încă, dacă spre părerea noastră de rău nu s'ar fi schimbat trenurile, apucându elă cătră Brașov și noi cătră Sibiu.

În calea noastră ne aminteam câte una din vorbele de haz ale bătrânului, care din copilărie de plugar, prin strășnicia tatălui său și prin propria sa simțință la învățătură, ajunsese inginer.

Măriora Turturén.

Rossi au fost surprinși de gardiști în momentul, când voiau să arunce în curtea consulatului german o bombă către capul de mare. Amândoi au fost arestați și bomba s'a depus la tribunal. Arestații au refuzat ori-ce explicație. Amândoi s'au aflat între aceia, cari în timpul vizitei împăratului german în Roma fuseseră arestați pentru împărtășirea proclamațiunilor antigermane.

„Nordd. Allg. Ztg.” polemizează cu „Standard”, care a susținut că Germania e de sigur cel mai grozav dușman ce l'ar pute avea o țară, der în același timp e cel mai pretențios și mai cicălitor amic, și Austria are să sufere ne'ncetat din cauza tónelor rele și nebunesci ale Germaniei. Fôia lui Bismarck observă la acestea, că „Standard” e pe calea tuturor *cleveitorilor Germaniei în Germania, în Franța și în Rusia*. Afirmarea, că Germania s'a arătat totu așa de pretențiosă și bănuitoră față cu Anglia, e combătută prin raporturile cele escelente dintre ambele guverne, care în tratările lor au ajuns la un rezultat deplin satisfăcător. Ce privește neîncrederea Germaniei cătră *Austro-Ungaria*, pentru cercurile oficiale germane au fost neașteptate și nedorite espectorările foilor progresiste și conservatore asupra raporturilor austriace, și nici adî nu se scie originea și scopul lor.

„Financial News” din Londra a adus scirea, că în Berlin se lucră la un plan, că *Turcia se fi pusă sub tutela comună a Germaniei, Francei, Italiei și Austriei*. „Nordd. Allg. Ztg.” dice, că această scire e o născocire. În cercurile oficiale nu se scie nimic despre un asemenea plan nebunesc, și când se mai adaugă încă, că planul a pornit delă principele Bismarck, scopul acestei tendențioase născociri e, ca să indispană pe cei din Constantinopol în contra Germaniei.

În camera comunelor din Londra a comunicat Stadhepe, că a primit delă Genfel din Suakim o telegramă, în care declară, că oferindu-i-se întăriri de trupe, nu e îndreptățit a le respinge. În urma acesta plęcă adî 1 escadron de husari și 300 de infanteriști delă Suez la Suakim. Intr'o altă telegramă spune Grenfell, că e sigur de isbândă. Afară de ultimele întăriri de trupe, se află în Suakim cu trupele egiptene cu totu 4500 de soldați.

Nisce gazete germane (lățiră vestea, că răposatul împărat *Frideric* a avut intențiunea de a interdice oficerilor în activitate să porțe uniformă, când nu se află în serviciu. „Nordd. allg. Ztg.” e foarte măhnit din cauză că răposatul împărat i se atribuie intențiun de aceste, cari nu consună cu vechile tradițiuni ale casei de Hohenzollern și se plînge că erași se fac încercări a exploata memoria împăratului Frideric în interesul unei partide (înțelege pe liberalii-progresiști). Aceste freări diaristice dovedește, că în Germania domnesce o mare nemulțămire în contra militarismului de astăzi.

Complot în contra Țarului.

„Telegrafului român” din București i-se comunică din Petersburg, că un complot în contra Țarului a fost descoperit acolo în zilele trecute. Poliția a descoperit o fabrică de nitro-glicerină, unde s'au găsit fabricate o mulțime de bombe sistemul Kibalci, analoge cu acele cu cari s'a omorît împăratul Alexandru al II. Acestă descoperire a dat naștere mai multor arestări făcute la Kieff, Warșovia și Odesa. Printre arestați sunt mulți ofițeri de marină și de artilerie. La Universitatea din Petersburg s'a făcut perchiziția minuțiosă și studenții fură impresurați de un batalion de soldați. O mică încercare s'a făcut pe stradă, între poliția și studenți; sergenții au lovit cu tesacele și au rănit grav

pe mai mulți tineri. La Warșovia asemenea a fost o încercare între un grup de tineri impresurați de poliția. Tinerii au ripostat cu arme de foc și soldații au dat asalt cu baionete; sunt morți și răniți. La Karkoff, poliția a făcut adevărată vânătoare asupra studenților. Trei morți s'au aflat pe stradă.

SCIRILE DILEI.

La 17 Noemvre a. c. și-a serbat d-lu *Iosif Popu* din *Șomcuta mare* jubileul de 50 ani ai activității sale de avocat. Jubileul din vorbă — despre care scim că a fost arangiat de advocații din Șomcuta-mare, cari *poate chiar exclusiv sunt români*, — decă sunt adevărate cele ce se raporteză în foi din părțile Chiorului, numai jubileu românesc nu se poate numi pentru vrednicul jubilanț, și tôte răspunderea cade asupra comitetului arangiator, în a căruia frunte a stat avocatul V. Indre și candidatul de avocat V. Marcu, cari ambii sunt Români. Indre ar fi ținut o vorbire în limba ungerescă; apoi ar fi urmat alte două vorbiri totu în limba ungerescă; urmară toastele, asemenea în limba ungerescă, ba unul dintre „Români” cită versuri din Vörösmarti. Jocul s'a început cu „Csardas”-ul. Cu un cuvânt, *Români* din Șomcuta arangiară o *festivitate ungerescă* în onorea unui vrednic Român. Decă nu s'ar fi cerut telegrame de felicitare românesce și decă nu s'ar fi aflat d-lu Andreu Medan și încă un preot român, cari au toastat în limba lor maternă, poate că nici nu s'ar fi auzit vorbă românesce la acest jubileu. — Fire-ar în stare Românii chiorenii să se dea semă înaintea publicului român despre cele ce s'au petrecut cu ocaziunea acesta la Șomcuta-mare?

Legea de *conversiune* votată de dieta ungară s'a sancționat deja de Maies-tatea Sa și a intrat în vigore.

Despre adunarea comitatensă extraordinară ținută în *Lugoș* în 29 Noemvre n., cetim în „Fôia Diecesană”, că ar fi fost foarte interesantă și că d-nii Hațeg, Brediceanu, Rezeiu, Drăgălina, Curescu și tôte partida națională a avut mare luptă cu despoticul prefectu. Ar trebui să se dea amărune.

La universitatea din *Clușiu* s'au inscriși în primul semestru al acestui an 535 ascultători; dintre aceștia 243 sunt la drepturi, 138 la medicină, 69 la filosofie, 36 la sciințele naturale. Numărul studenților farmaciști este de 49.

În comuna *Sânărgita* din cercul Deșului s'a ivit *pojarul* în formă de epidemie, er în orașul *Deșiu*, unde asemenea a băntuit pojarul, în săptămăna trecută s'au ivit numai 6 casuri de bolă și, după cum se scie de acolo, bolă a început să scadă. În *comitatul Trei-scaunelor* peste totu, der mai virtos în Papolța *anghina* și împreună cu ea și alte bole de gâtu seceră număröse evictim între copii.

Guvernul ungeresc a depus pe biuroul camerei o cerere de credit de o jumătate milion pentru lucrările preliminare ce privesc regularea *Porților de feră*.

Bugetul orașului Sighișora pe anul 1889 e preliminar cu 67.077 fl. 14 cr. venituri și 67.068 fl. 7 cr. cheltueli. Escedentul decă e de 9 fl. 7 cr.

În *Sacoșul-unguresc* se înmulțesc jăfuirile, omorurile și uciderile din zi în zi. Până acuma s'au înfundat în prinsonile din Buziaș și Timișora la 70 omeni. Se afirmă, că aceste fapte ar

fi mai cu semă urmările sărăcirii și desperării.

Rieger, unul din conducătorii de frunte ai Cehilor, și-a serbat în 10 Decemvre n. a *șaptezecea aniversare a zilei născerei*. Foile cehe încă cu câteva zile înainte erau pline cu raporte despre pregătirile ce se făceau pentru această serbare, precum și de salutări la adresa lui. Devisa lui Rieger este: „Nu ne predăm!” Cehii i-au făcut un dărt național în sumă de 100,000 fl., adunaș prin colecte. Din tôte țera Cehilor au sosit deputațiuni, care se-lu felicită, în sala de ședințe a consiliului comunal din Praga. Săra a fost un banchet festiv, la care s'au ținut vorbiri politice. Jubilanțul a primit un potop de scrisori și telegrame de felicitare, până și delă Cehii din St. Louis și Chicago. Episcopul Strossmayer de asemenea l'a felicitat.

Etă cum sciu Cehii să apretieze activitatea și jertfele aduse de bărbații lor naționali.

Ni-se scie: „În comuna de sub Meșeu numită *Bogdana* e preot *Simion Marinceșu*, care prin continuă cetire a ajuns la convingerea, că fără lumina-re a poporului în cultură nu putem propăși. Numitul preot a arătat cea mai mare interesare de scolar și docenți, participând și luând parte activă la tôte adunările și conferințele docenților, consultând și contribuind la aplanarea diferențelor, apărute pe terenul cultural. N'a cruțat nici când ostenela, a contribuit atât spiritualmente cât și materialmente la constituirea și pucederea reuniunii docenților din tractul protopopescu al *Almașului mare*. Pentru aceste fapte nobile îi dorim, ca Provedința la multă ani să-lu țină spre fericirea neamului nostru. — *Ună căletor.*”

Cetim în „Românul”: D-lu Gang Hoffer, cunoscut autor dramatic german, lucră în colaborațiune cu d-lu M. Brocciner o *piesă de teatru*, ală cărei subiect este luat din romanul Brocciner „*Juel Fortunat*”. *Moravurile nostre* sunt descrise în acea scriere și răscolă sătenilor jôcă un rol important. *Piesa se va da la Berlin.*

Organul național al Slovacilor „*Narodnie Noviny*” publică un apel pentru clădirea unei *case naționale slovacce*. S'au emis 800 acții și din aceste s'au desfăcut 632, au rămas der 168 acții nevëndute. Apelul adresază rugarea cătră Slavi de a cumpăra cât mai în grabă și acțiile nevëndute.

La cererea tribunalului din Lemberg, s'a arestat în *Viena* preotul *Kulikov* cu numele *Stojalovsky Samiso*, suspiciunat fiind de defraudare și înșelăciune. *Stojalovsky* se bucură de mare popularitate în Galizia și fiind înfocat opozițional al guvernului, era socotit ca un „agitator” periculos, despre care se susține, că atât cu cuvântul, cât și prin diarele sale „*Vince*” și „*Pszczolka*” ar fi ațîțat poporul. De aci fi încurcat într'o mulțime de procese prin cari își pierd averea, er acum șermanul omu e suspiciunat și arestat, pentru-că se crede despre el, că, strimtorat de miserie, ar fi vrut să falsifice nisce polițe.

În zilele acestea au sosit la *institutul bacteriologic din București doi săteni de lângă Pesta*, scie „Românul”. Ei au fost mușcați de un lup turbat. Unul avea bărbia scosă și celălalt obrazul sfâșiat. D-lu Dr. Babeș a început a le face inoculațiune.

Despre *patriarhul sêrbesc Anghelici* scie „N. fr. Presse”: Morte lui este un eveniment, care va pregăti guvernului ungeresc unele perplexități. Pa-

triarchul Angyelic era apröpe singurul demnitarü bisericesc alü bisericeii sërbescî în Ungaria, care a luatü poziþiune hotãrîtã contra agitaþiunilorü si nisuinþelorü omladiniste si acesteii atitudinî consecinte si-a si mulþãmitü cariera sa strãlucitã. Si ca patriarchü a doveditü Angyelic, cã e fidelü aderentü alü ideii de statü maghiarü si contrarü hotãrîtü si tenace alü partidei lui Polit. Sub patriarchatulü sêu nu s'au folositü colosalele venituri, ce le are capulü bisericeii sërbescî, pentru scopuri duþmane statului, dër nici pentru scopuri culturale ale poporului sërbescü nu le-a sciutü elü folosi.

Ëtã cum sciü denunþa agitatorii ungarü, prin foile streine subvenþionate, pe Nemaghiari, fiindcã nu se facü unelte ungrescî si nu recunoscü pe cei cari li suntü impuþi în contra voinþei si dorinþei lorü.

In Severinü, mai alesü în þinutulü Orþovei, lupii au umplutü de grözã pe locuitori. Pãnã acuma zacü bolnavi cu grele chinuri de turbare peste douëzeci de ömeni muþcaþi de lupi; alþii au si muritü. Gröznice stãri publice amü ajunsü!

Unü episodü din vieþa rëposatului canonicü Negruþü.

Rëposatulü canonicü Ioanü F. Negruþü, care s'a nãscutü la an. 1817 în Sucutardü, dupã ce a funcþionatü ca profesorü în Blãþü, dela 1843—1847, se duse la Cluþiu ca protopopü, unde pe-trecü pãnã la anulü 1862, avëndü meritulü de a mijloci, ca în gimnasiulü superiorü romano-catolicü de acolo se se propunã si limba romãnã ca studiu extraordinarü, înfiinþãndü tot-odatã si o societate de lecturã romãnã, ér la an. 1852 tipãri o gramaticã maghiaro-romãnã.

Va se ðicã în furtunösele timpuri dela 1848—1849 Negruþü se afla în Cluþiu. Ëtã cum descrie „Kolozsvãr“ unü episodü din vieþa lui, vrëndü se arate, cã Negruþü cu ocaziunea revoluþiunei n'a fostü maltratãtü din partea Ungurilorü în mësura, în care se povestesc:

„Când Urbanü se apropiã de Cluþiu, cineva într'o dupã amedã scormi scirea, cã Urbanü ar fi sositü deja în Cluþiu îmbrãcatü în haine strãine si cã s'ar afla la locuinþa parochialã gr. cat. Scirea se læþi repede în totü oraþulü; mulþi afir-mau cã l'ar fi si vëdütü pe Urbanü când a intrãtú în casã, ér alþii pretindeau a fi auzitü chiar si pãrþi din conversaþiunile dintre Urbanü si Negruþü.

Curëndü dupã læþirea acestorü sciri mulþime de poporü (ungurescü) nãpãdi asupra casei parochiale, gardiþtii naþionalü si honvedii impresurarã casa, ér curtea fü inundãtã de poporü. Se fãcurã minuþioase cercetãri prin tóte unghiurile, cãutarã prin podü, prin pivniþã si prin tóte odãile, dër pe Urbanü nu l'au aflatü. Într'aceia se auzi o voce din mulþime, strigãndü, cã Urbanü s'ar afla într'o altã parte a oraþului. Mulþimea pãrasi atunci curtea lui Negruþü si se duse în direcþiunea aceea, ér gardiþtii prinserã pe Negruþü si-lü duserã la primãria, unde i s'a luatü unü strictü interogatoriu. Negruþü însë n'a pututü se spunã nimicü, deörece pe Urbanü nu l'a vëdütü niciodatã, si astfelü fü pusü în libertate.“

„Kolozsvãr“ ðice, cã într'atãta a constatü tótã persecuþiunea la care a fostü espusü Negruþü în Cluþiu. Ne mirãmü, cã nu ðice föia ungrescã, cã a fostü tratãtü si cu plãcinte.

Anulü 48 nu e departe de noi, ca se se pótã acoperi cruþimele. Asta ar trebui s'ö scie jupãnulü „Kolozsvãr“.

Literaturã.

La 10 Decemvre viitorü va apãre de sub tipãr, în editura „Librãriei si

Tipografieii Scölelorü“ *Eniu D. Bãlþeanu et C. P. Conduratu*, interesanta scriere: **Anecdote populare de Th. D. Sperãntã.** Acestü opü va continë 20 cöle de tipãr 8° elegantü imprimate; astfelü cã elü pöte servi pentru unü frumosü cadou cu ocaziunea Sf. sërbatörü. Persönele, care s'au însãrcinatü cu listele de abonamentü, suntü rugate a le înainta împreunã cu banii.

Manualü catecheticü pentru primii ani scolastici, prelucratü dupã I. A. Fritz de *Basilu Raþã*, fostü profesorü de s. scripturã, catecheticã si metodicã în seminariulü archidiecësanü din Blãþü. — Sub titlulü acestã a apãrutü în editura si proprietatea „Cancelãriei Negruþ“ din Gherla unü opü de mare însemnãtate pentru literatura catecheticã romãnã, al cãrui autorü este actualulü vicãrü forã-neu alü Fãgãraþului. Opulü este o prelucrare liberã, schimbãndü unele aplicãri practice cu altele recerüte de relaþiunile si lipsele bãieþilorü noþtri, ér ceremoniele bisericescî înlocuindu-le cu cele prescriþe si usitate în biserica noþtrã romãnã. În noþe se aratã si procederea cãre s'ö observe catechetulü faþã cu discipulii sãi. Destinaþiunea acestei scrieri este, cã se fiã unü îndreptãrü în mâna catechetilorü, invãþãtorilorü si a pãrinþilorü la instrucþiunea religioas-moralã, ce au s'ö deã micilorü bãieþi de scöla. Din aceste puþine cuvinte va înþelege fiicãre importanþa acestui opü, care va ocupa unü locü forþe însemnatü în literatura bisericescã si în care cetitorulü va afla o bogatã colecþiune de povëþuri morale si interpretãri biblice. Ar fi fostü de dorit însë ortografia cu semne. Preþulü unui exemplãrü din acestü opü, — care pörtã clausula aprobãrei. Prea ven. Ordinariatü Metropolitanü din Blãþiu si care cuprinde 222 pag. 8° avënd mai multe posesii în textü, — costã 1 fl. si se pöte procura dela „Cancelãria Negruþ“ din Gherla (Szamos-Ujvár).

Intëmplãri diferite.

Focü. În Alba-Iulia au arþü în 8 Decemvre cãtrã mieðulü noþtii mai multe þopröne de lemnü, grajduri si alte edificii secundare, precum si coperiþele duorü case. Paguba e destulü de mare.

Congresü geograficü internaþionalü.

Societatea geograficã romãnã face urmãtoarea comunicare:

Societatea geograficã francesã n'a fãcutü cunoscutü, cã cu ocazia expoþiþiei universale, ce are se se deschidã la Parisü în cursulü anulü viitorü, a hotãrîtü a întruni unü congresü internaþionalü pentru sciinþele geografice. Acestü congresü se va þinë în luna lui Augustü 1889 în localurile ministerului de comerþü si industriã din Parisü.

La acestü congresü d. de Lesseps, preþedintele societãtii geografice francese, invitã pe toþi d-nii geografi, esploratori si amici ai sciinþelorü geografice.

Congresulü va fi împãrþitü în 7 secþiuni: 1) Geodesia, hidrografia, topografia. 2) Geografia fisicã. 3) Geografia economicã si comercialã. 4) Geografia istoricã si etnograficã. 5) Geografia pedagogicã. 6) Cãlëtori si explorãþiuni. 7) Cartografia.

Dreptulü de intrare la congresü este fixatü la 40 franci pentru membrii donatori si la 20 franci pentru membrii titulari.

Membrii congresului vorü asista la întruniri cu votü deliberativü, ei vorü primi procesele verbale ale þedinþelorü, precum si publicaþiile ce s'ar face.

Aderenþii vorü primi o cartã-diplomã la vërsarea-subscriþiei lorü. Asemenea li se va remite si la deschiderea congresului o medalã comemorativã, care va fi de unü modelü mai mare pentru membrii donatori.

Comunicãndu-vë cele ce precedü, vë rogã, onorate colegü, se binevoiþi a ne face cunoscutü decã sunteþi dispusü a lua parte la susü þisulü congresü, în care castü, vë rugãmü a ne trimite ade-siunea d-v. în scrisü, cum si taxa de 40 respective 20 franci, ca la rëndulü nostru

se putemü comunica numele d-v. comitetului congresului din Parisü.

Veþi binevoi totã deodatã a ne arãta decã aveþi a propune vre-o cestiune care se se pötã pune în discuþia congresului.

Veþi binevoi a vë adresa pentru totü ce concernë acestü congresü la secretarulü generalü alü societãtii geografice romãne (strada Vestei 4.)

Primiþi, onorate colegü, incredinþarea osebitei noþtre consideraþiuni.

Vice-preþedinte, generalü G. Manu. Secretarü-generalü, G. I. Labövari.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulü biuroului de coresp. din Pesta)

Budapesta, 13 Decemvre. Unü sefü de biurou din ministerulü de comerþü avea se plãtescã eri la cassa oficiului vamalü 42,000 fl., viri banii în paltonü, dër cândü voi se plãtescã, pliculü cu banii lipsea. S'a inceputü cercetarea.

Berlinü, 13 Decemvre. Impëratulü si-a retrasü propunerea penalã în contra diãrului „Freisinnige Zeitung“ pentru reproducerea memoriilorü impëratului Fridericü.

Bucuresci, 13 Decemvre. Ministrulü de rësboiu s'a exprimatü în senatü pentru continuarea lucrãrilorü de fortificaþiune.

DIVERSE.

O inmormëntare chinezescã. Li-Ju-Doo, generalü chinezü, care avea alü 33-lea gradü în franc-maçoneria þerii sale si era maestru-mare alü ordinului în America, a muritü acum câteva zile în New-York. Funeralele sale au fostü celebrate conformü ritualului chinezesc si suntü pe largü descrise de diãrele americane. Mortulü a fostü þinutü nouã zile în casã. Corpulü, dupã ce a fostü îmbalsamatü, s'a pusü într'unü cosciugü, care s'a aþedãtü într'unü colþü alü unei încãperi mari, îmbrãcatã peste totü cu negru si cu albü. Pe o masã, lângã cosciugü, se aflau bucatele cu care Chinesii suntü presupuþi cã se aprovizionezã pentru „cãlëtoria cea mare“, unü mielü friptü, zaharicale si farfurii pline cu orezü. Pe o a doua masã era întinsü unü purcelü friptü, pachete cu ceaiu, sticle cu vinü, lãmâi, portocale, pezmeþi, cesci cu ceaiu si coþuleþe cu flori. Corpulü era îmbrãcatü cu costumulü de mandarinü din dinastia Meng si cöda îi era adusã împrejurul capului. Pe pieptü erau puse câteva bilete de bancã si în mâna stângã mai mulþi bani de aurü. În cosciugü se aruncaserã monete de aurü si de argintü si bilete de bancã, cu care se pötã rëposatulü se fiã darnicü cãtrã duhurile rele, care arü putea se-i stea împotrivã pe drumü. Pe o a treia masã ardeau þapte fãclii, douë de cërã roþiã mai mari si cincü de cërã albã mai micü. Cãpeteniile coloniei chinezesci, care s'au adunãtü în camera mortuarã, erau legaþi cu panglici negre si albe la braþü si îmbrãcaþi cu pantalonü largi de pãnã albã si cu tunicü galbene. Toþi salutarã corpulü, unulü dupã altulü, si aþa de adëncü, cã se loveau cu fruntea de pãmëntü. Toþi membrii unei deputaþiuni numëroase de franco-maçoni chinezü fãcurã totü aþa.

La spatele cosciugului, trasü de patru cai, seødea unü personagiu, care arunca din când în când pe stradã hãrtia-monetã, ca se deã în lãturi din drum spiritele rele. Patru camarãþi de arme ai generalului urmau pe cai albi; dupã dënþii veneau mai mulþi ömeni îmbrãcaþi în uniforme de soldãþi chinezü. La cimitirü, baniera ordinului s'a aþedãtü la capulü mormëntului, între douë felinare aprinse. Cum se scobori cosciugul în gröþã, tóte emblemele de doliu furã strinse alãturi cu gröþa si formate în mormanü, cãruia i se dete focü. S'a arþü totü deodatã si o outã care fusese

a mortului. Gröþa s'a umplutü apoi încetü cu pãmëntü si s'au aþedãtü de asupã puþi friptü si orezü fiertü, peste care s'au deþertãtü mai multe sticle cu vinü vechiu. Ceremonia s'a sfirsitü când s'a inoptãtü, adecã au fãcutü aþa cum se îngröþe pe Li-Ju-Doo în ora când sörele rësare peste imperiulü cërescü.

Trãsnetulü ca fotografü. Unü moþierü cu numele Amos I. Biggs, care locuesce între Willsdall si este pleþuþü de totü, într'o sërã de vërã, tocmai când isbucnise o vreme tare, merse în grãdinã pentru a goni doi cotoi, cari se aflau în o luptã crãncenã pe unü rugü de lemnë. Cotoii erau aþã de adënciþi în afacerea lorü privatã, încãtã moþierulü se putü apropia de ei la doi trei paþi. În acestü momentü cade unü trãsnëtü pe rugü si omörã pe amëndoi cotoii. Moþierulü scãpã ca prin minune, cu tóte cã i s'a sfãrimãtü cösmoriculü, i s'au sfërticatü pantalonii, de susü pãnã josü, ér de pe cisma cea stângã i s'a ruptü turëculü. Mergëndü în casã, soþia sa la vederea lui scöte unü þipetü de spaimã. — „Pentru Dumneþeu, Amos“ esclãmã ea, „satana te-a înfierãtü!“ Moþierulü uimitü, alërgã la oglindã, si spre grözã sa vede pe partea dinaintea capului sêu pleþuþü chipulü desëvirsitü alü unui cotoiu. Nici o îndoielã, cã trãsnetulü a produsü acestã fotografiã. Chipulü este ca la vr'o 8 centimetri de lungü si de o perfectã proporþiune, mustãþile cotoiului, dinþii lui, ba pãnã si përlulü sburlitü de pe spinare, astea tóte suntü reproducute cu cea mai mare fidelitate. Moþierulü firesce se încercã a depãrta chipulü celü fatalü, frecãndu-lü cu apã caldã, cu sãpunü, cu oþëtü etc., însë înzadarü; a doua ði diminëþa era însë mai þterstü si spre amëþi perise cu totulü.

Stanley trãcesc. „Independãnce Belge“ aduce scirea, cã Stanley trãcesc. Dupã cum spune personalulü navei „Cameron“, expediþiunea lui înaintezã în susü pe Nigrulü superiorü si ömenii expediþiunei þinü strinsü si cu credinþã la Stanley.

RECTIFICARE. În numãrulü de eri alü föiei noþtre, pag. 1, colóna 4, este a se ceti în þirulü alü 6-lea de susü: „Admoniþiunile, în locü de „Administraþiunile“.

Cursulü pleþei Braþovü
din 13 Decemvre st. n. 1888.

Bãncnote romãnesci	Cump.	9.10	Vënd.	9.12
Argintü romãnescü	"	9.05	"	9.08
Napoleon-d'ori	"	9.63	"	9.65
Lire turcesc	"	10.90	"	10.92
Imperial	"	9.90	"	9.92
Galbinü	"	5.70	"	5.72
Scris. fonc. „Albina“ 6%	"	101.—	"	—
" " " 5%	"	98.—	"	98.50
Ruble rusesc	"	122.—	"	123.—
Discontulü	"	6 1/2—8%	"	pe anü.

Cursulü la bursa de Viena
din 12 Decemvre st. n. 1888.

Renta de aurü 4%	100.70
Renta de hãrtia 5%	92.50
Imprumutulü cãilorü ferate ungare	144.25
Amortisarea datoriei cãilorü ferate de ostã ungare (1-ma emisiune)	98.20
Amortisarea datoriei cãilorü ferate de ostã ungare (2-a emisiune)	—
Amortisarea datoriei cãilorü ferate de ostã ungare (3-a emisiune)	117.50
Bonuri rurale ungare	104.—
Bonuri cu clasa de sortãre	104.—
Bonuri rurale Banãtu-Timiþü	104.—
Bonuri cu cl. de sortãre	104.—
Bonuri rurale transilvane	104.—
Bonuri croato-slavone	104.50
Despãgubirea pentru dijma de vinü ungurescü	99.25
Imprumatulü cu premiulü ungurescü	132.50
Losurile pentru regularea Tisei si Seghedinului	124.20
Renta de hãrtia austriacã	81.75
Renta de argintü austriacã	82.60
Renta de aurü austriacã	109.20
Losuri din 1860	139.80
Acþiunile bãncai austro-ungare	876.—
Acþiunile bãncai de creditü ungar.	298.75
Acþiunile bãncai de creditü austr.	301.10
Galbinü împëratescü	5.78
Napoleon-d'ori	9.64
Mãrcü 100 imp. germane	59.65
Londra 10 Livres sterlinge	121.90

Editorü si Redactorü responsabilü: **Dr. Aurel Mureþianu.**

